

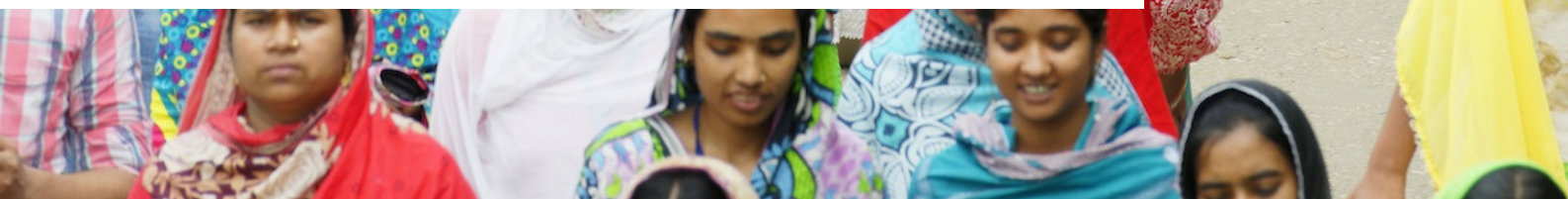

Rogaland fylkeskommune

Rapportering offentlige anskaffelser 2022

for offentlig sektor (ikke omfattes av åpenhetsloven)

□

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. I følge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget om åpenhetsloven, så oppfyller bedriftsmedlemmer i Etisk handel Norge åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Rapporten for offentlig sektor gjelder anskaffelser og rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

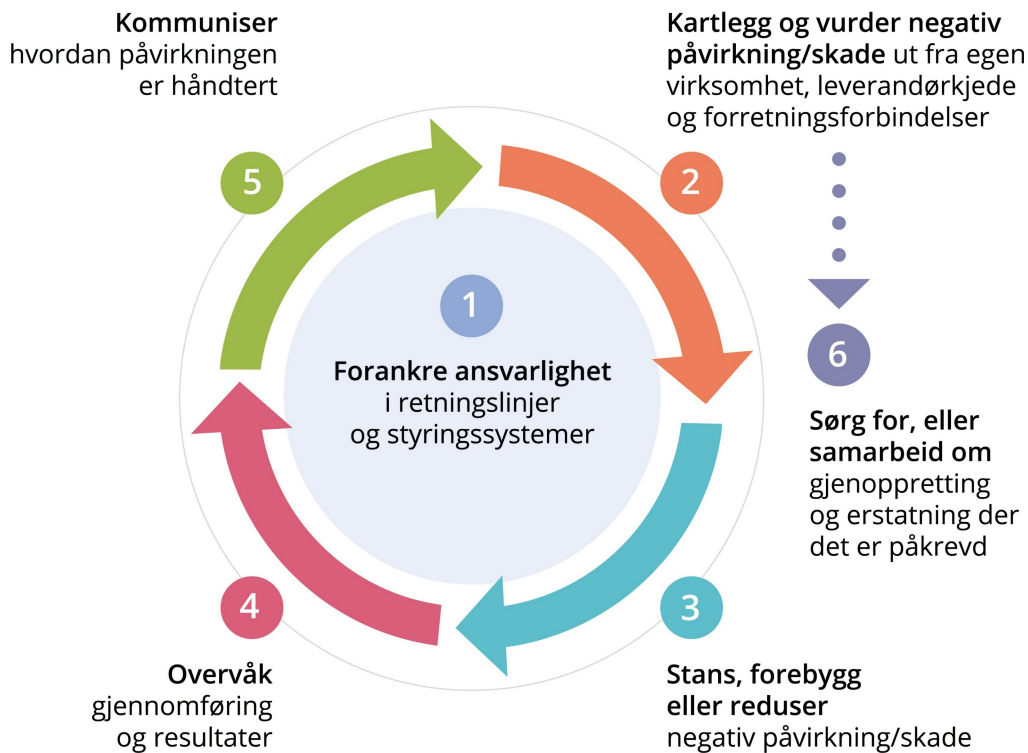

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/aktiviteter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord fra virksomhetsleder

Rogaland fylkeskommunes visjon er «Bærekraftig utvikling og sterke fellesskap i hele Rogaland». Visjonen handler om hva vi ønsker for fylket vårt. Samtidig peker visjonen mot ansvaret som ligger i FNs bærekraftsmål, et ansvar som styrker det globale fellesskapet. Når Rogaland fylkeskommune skal skape arbeid, gi tilgang til utdanning og ivareta naturressurser, slik det heter i vår utviklingsplan, skal vi gjøre dette ved å forvalte ressursene våre på en bærekraftig måte. Det handler ikke minst om hvordan vi bruker vår innkjøpsmakt. Som medlemmer i Etisk handel Norge har vi et særlig ansvar for å sørge for at våre anskaffelser bidrar til nettopp dette.

I 2022 kjøpte Rogaland fylkeskommune varer og tjenester for 2,2 milliarder kroner. Store beløp ble brukt på infrastruktur for kollektiv transport, og utbygging av videregående skoler. På denne måten investerer vi i fremtiden, og imøtekommer bærekraftsmålene om god utdanning, og bærekraftige byer og samfunn. Som byggherre er vi bevisst at de mange menneskene som blir engasjert gjennom våre kontrakter, skal møtes med anstendige arbeidsforhold og trygge arbeidsplasser. Vi er stolt av seriøsitetsbestemmelsene som skal sikre dette. Samtidig erkjenner vi at seriøsitetsbestemmelsene i seg selv ikke er nok. Vi har gjennomført lønns- og arbeidsvilkårskontroller i 2022, og vi kommer til å gå useriøse aktører i møte med enda flere kontroller i 2023.

De mange menneskene som er i arbeid med veier og bygg gjennom våre kontrakter i Rogaland er synlige for oss. Samtidig vet vi at bak varene og tjenestene vi kjøper, står desto flere arbeidstakere vi ikke kan se. Vi ønsker å møte denne utfordringen, og vi har brukt etiske kontraktskrav i anskaffelser hvor det er realistisk for oss å følge opp leverandørene på dette området. I 2022 så åpenhetsloven dagens lys, og vi gleder oss over mulighetene som ligger i at mange av våre leverandører nå er lovpålagt å kommunisere om sine leverandørkjeder. Å gjøre riktige valg i dette landskapet er vanskelig, og det krever kunnskap. I så måte er vi svært takknemlig for den gode jobben Etisk handel Norge gjør med å holde oss oppdatert. Vi har fortsatt mye å lære, og ser frem til fortsatt samarbeid om dette i 2023.

Bærekraftige fellesskap handler ikke bare om mennesker, men også om miljøet rundt oss. 2022 var også året Rogaland ble med i EU-nettverket for klimatilpasning. I vår deltakelse her, tar vi med oss kompetansen vi har bygget gjennom et stadig økende fokus på natur og klima i Rogaland. Miljøkrav vi stiller i anskaffelsene gjenspeiles i vårt årlige klimaregnskap, og klimabudsjettet vårt gir en god oversikt over de positive virkningene av klimatiltakene vi iverksetter. Å ta ansvar for klima lokalt, bidrar til en mer bærekraftig utvikling for alle.

Den som leser denne rapporten til Etisk handel Norge, vil se at det er områder hvor vi trenger å utvikle oss. Det er ligger et stort utviklingspotensial for oss i å jobbe mer målrettet med aktsomhetsvurderinger etter OECDs metodikk. Dette arbeidet er vi i gang med. Selv om veien mot en enhetlig metodikk fremdeles er lang, tror vi at den som leser rapporten vil gjenkjenne at vi også i 2022 har jobbet for å fremme bærekraft i våre anskaffelser og i vår virksomhet.

Håkon Schwalb
assisterende fylkesdirektør

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Rogaland fylkeskommune

Adresse hovedkontor

Arkitekt Eckhoffsgate 1, 4010 Stavanger

Antall ansatte

4 400

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Kjetil Nes

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

kjetil.nes@rogfk.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Rogaland fylkeskommune er en politisk styrt organisasjon som ledes av fylkestinget. Fylkesdirektøren er ansvarlig for gjennomføring av fylkestingets vedtatte planer og vedtak og har en fylkesadministrasjon som har stab- og støttefunksjon. Fylkeskommunen omfatter de fire fagavdelingene Plan-, miljø- og samfunnsavdelinga, Opplæringsavdelinga, Samferdselsavdelinga og Kultur- og næringsavdelinga. I tillegg har Rogaland fylkeskommunen foretaket Tannhelse Rogaland FKF. Vi er også eiere av Kolumbus, som drifter fylkets kollektive transport.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

2 200 000 000

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

150

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

9

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål: Fortsette medlemsskapet i Etisk Handel Norge med kursdeltagelser, seminarer, prosjekt om etiske krav som tildelingskriterier og eventuelt deltagelse i Bærekraft 17-prosjektet.

Status: Rogaland fylkeskommune opprettholder sitt medlemskap i Etisk Handel Norge. November 2022 ansatte vi ny rådgiver med samfunnsansvarsfunksjon som skal være fylkeskommunens kontaktperson. Vi har deltatt på kurs om aktsomhetsvurderinger, klimaregnskap, ny rapporteringsmal, og leverandøroppfølging i løpet av året.

2

Mål: Sette aktsomhetsvurderinger for anskaffelser i system for Rogaland fylkeskommune.

Status: Arbeidet vårt med aktsomhetsvurderinger er forankret i vår anskaffelsesstrategi fra 2021. I 2022 har vi brukt innkjøpsplan for å identifisere risikoanskaffelser. Vi har også utviklet en kontraktstrategi hvor samfunnsansvar har et eget kapittel. I kontraktstrategien henviser vi til DFØs liste over høyrisikoliste for anskaffelser.

3

Mål: Innhente rapporter på nye kontrakter hvor det er stilt etiske krav i kontrakten inkludert rapportering på sporbarhet i leverandørkjeden og code-of-conduct.

Status: Avtaler hvor det er stilt etiske krav skal være merket slik at de kan identifiseres i kontraktsadministrasjonsverktøy. I perioden har vi innhentet skriftlig egenrapportering fra tre leverandører. Vi har videre gjennomført leverandørsamtaler med seks øvrige leverandører.

4

Mål: Implementering av etiske krav og sosiale verdier i kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier.

Status: I perioden har vi brukt DFØ og Etisk handel Norge sine "Kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden" i 25 av våre anskaffelser. Vi har ikke oppnådd å bruke etiske krav som tildelingskriterier.

5

Mål: Delta i utviklingsarbeid som er arrangert av Etisk Handel Norge, eksempelvis vurdering av etiske krav som tildelingskriterier.

Status: Deltakelse med tanke på relevante seminarer og prosjekt er blitt ivare tatt av ansatte i faggruppen for anskaffelser i påvente av den nye rådgiveren med samfunnsansvarsfunksjon.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Rogaland fylkeskommune sine skriftlige rutiner skal være i tråd med prinsipperklæringen til Etisk handel Norge. Vi vil jobbe med å lage et holdningsdokument som skal være i tråd med Etisk handel Norge sin prinsipperklæring. Holdningsdokumentet skal supplere anskaffelsesstrategien vår og gi konkret veiledning for hvordan vi kan fremme en bærekraftig forretningspraksis. Vi vil også oppdatere stillingsbeskrivelser for vår rådgiver samfunnsansvar slik at denne beskriver ansvar for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser. Det samme gjelder stillingsinstruksen til overordnet leder.

2

I løpet av 2023 vil vi publisere et eget område på våre eksterne nettsider hvor vi gjøre rede for vårt arbeid med samfunnsansvar og bærekraftige anskaffelser. På nettstedet vil vi publisere holdningsdokumentet og den årlige rapporten til etisk handel.

3

I arbeidet med å forankre aktsomhetsvurderinger i virksomheten, vil vår rådgiver samfunnsansvar holde informasjonsmøter og opplæring i etisk handel og aktsomhetsvurderinger. Vi vil jobbe med å nå ut til de forskjellige fagavdelingene, men ha et hovedfokus på arbeid innen faggruppe innkjøp. Dette omfatter møte med ledergruppe, samt fokus på opplæring for faggruppe innkjøp, og avdelinger for samferdsel og bygg og eiendom. Opplæring handler først og fremst om å gjøre modellen for aktsomhetsvurderinger bedre kjent, og legge til rette for involvering rundt risikokartlegging.

4

Vi vil fortsette leverandøroppfølging ved å be om egenrapportering og møte med leverandører. Vi vil bruke opplysninger fra oppfølgingen både for i år og for tidligere år til å kartlegge risiko ved egen innkjøpspraksis, og kartlegge hvordan vi følger opp leverandører innenfor risikoområdene. Vi vil øke leverandøroppfølging innenfor bærekraftige anskaffelser til 12 leverandører i 2023.

A woman wearing a traditional conical hat with a pink ribbon and a patterned shirt is smiling while working in a rice field. She is bent over, pulling up a clump of rice plants from the water. The background shows a vast, green rice field under a cloudy sky.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Vår anskaffelsesstrategi ble politisk vedtatt av fylkestinget i desember 2020 og gjelder for perioden 2021-2025. I strategien er samfunnsansvar et satsningsområde, sammen med organisering og arbeidsflyt. Vårt mål er at Rogaland fylkeskommune skal arbeide proaktivt med samfunnsansvar i våre anskaffelser. I strategien viser vi til vårt medlemskap i Etisk handel Norge, og at vi skal ha et bevisst forhold til hvilke anskaffelser vi bruker etiske krav og kontraktsvilkår i. Vi skal ta hensyn til tiltak som gjelder lærlinger, sosial dumping, inkluderende arbeidsliv, universell utforming, miljø, etikk og økologisk mat.

Anskaffelsesstrategien viser vår intensjon om å følge våre forpliktelser, ikke bare etter anskaffelseslovgivningen, men også i samsvar med vårt medlemskap i Etisk handel Norge. Vi slår fast at vi ved alle anskaffelser skal foreta konkrete vurderinger av hvilke miljø- og samfunnshensyn som bør vektlegges. Det erkjennes at viktige faktorer for å lykkes blant annet er forankring i ledelsen, tilgjengelige ressurser til utviklingsoppgaver og implementering. Det er også viktig å spre informasjon om strategien til virksomheten. Strategien er tydelig på at vårt arbeid med samfunnsansvar er under utvikling.

Vår anskaffelsesstrategi legger til grunn at vi skal bruke funksjoner i konkurransegjennomføringsverktøy og kontraktsadministrasjonsverktøy i størst mulig grad. Dette gjør at vi reduserer prosesser utenfor systemet. Det gjelder også vårt arbeid med etisk handel. Samtidig tilkjenner anskaffelsesstrategien at vi har behov for å utvikle rutiner, kompetanse og verktøy for å nå våre mål innenfor samfunnsansvar.

Etisk handel Norge stiller vilkår om at anskaffelsesstrategi og eventuell policy skal være i tråd med organisasjonens prinsipperklæring. Det innebærer for det første at aktsomhetsvurderinger som metode for bærekraftig forretningspraksis må være forankret hos oss. I tråd med prinsipperklæringen må vi jobbe videre med å synliggjøre våre forpliktelser til å følge internasjonale standarder for menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø, dyrevern og antikorrupsjon.

I anskaffelsesstrategien vår i dag bruker vi ikke ordet aktsomhetsvurdering om det arbeidet vi gjør med å kartlegge og redusere risiko for negativ påvirkning i forbindelse med anskaffelser. Vi ønsker en mer effektiv og enhetlig anskaffelsesstrategi, og skal derfor utvikle rutiner, kompetanse og verktøy. Aktsomhetsvurderinger kan sees både som verktøy og metode som må utvikles. Vårt arbeid med rapport til Etisk handel Norge er et vesentlig grunnlag for vår utvikling av rutiner, kompetanse og verktøy. Nå som rapporteringen bygger på modellen for aktsomhetsvurderinger, vil vi jobbe mer konkret med å utvikle vårt arbeid med denne metodikken.

Vi har en intern handlingsplan som vi bruker til å følge opp anskaffelsesstrategien vår, men vi må jobbe med å fordype hvordan vi jobber innenfor de enkelte innsatsområdene som følger av Etisk handel Norge sin prinsipperklæring. Vi vil gjøre dette gjennom å jobbe med et holdningsdokument som mer spesifikt kan benevne hvordan vi skal håndtere utfordringer vi møter i vårt arbeid med samfunnsansvar. Dette skal supplere anskaffelsesstrategien som forblir et overordnet dokument.

Etisk handel Norge forplikter medlemmene sine til åpenhet rundt vårt arbeid, blant annet ved at vi gjør vår årlige rapport tilgjengelig. Vi vil jobbe med å etablere en ekstern nettside som samler informasjon om vår innsats på dette området.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

Rogaland fylkeskommune forankrer sitt arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelsesstrategien som er politisk vedtatt av fylkestinget. Strategien gjelder for hele fylkeskommunen og skal ligge til grunn for alt vårt anskaffelsesarbeid. Anskaffelser skjer i samarbeid mellom fylkeskommunens enkelte fagavdelinger og faggruppen for anskaffelser. Ansatte i faggruppen for anskaffelser har god kjennskap til strategien, og vurderer relevante miljø- og samfunnshensyn ved den enkelte anskaffelsen.

Da fylkestinget vedtok anskaffelsesstrategien, lå det til grunn i fylkesdirektørens innstilling at Rogaland fylkeskommune skal ha dedikerte ressurser til målrettet arbeid med samfunnsansvar i anskaffelser. Arbeidet skal skje på tvers av fagavdelinger, men er samtidig særlig forankret i faggruppen for anskaffelser. Det er etablert en egen stilling til å følge opp dette, både for å jobbe med rutiner og informasjonsflyt knyttet til samfunnsansvar i anskaffelser.

Selv om anskaffelsesstrategien vår peker på områder hvor vi skal ta samfunnsansvar, trenger vi å jobbe med å bruke aktsomhetsvurderinger som metodikk. Ansvar for dette arbeidet ligger i hos fagleder for faggruppe innkjøp og hos rådgiveren vår med samfunnsansvarsfunksjon.

Rådgiver med samfunnsansvarsfunksjon har et koordineringsansvar for å følge opp etisk handel i anskaffelser. Stillingen innebærer å systematisere og utvikle rutiner innenfor områder som miljø, etisk handel, inkluderende arbeidsliv og tilsvarende. Leverandøroppfølging og rapportering er en vesentlig del av stillingen. Rådgiver med samfunnsansvarsfunksjon deltar aktivt i fylkeskommunens arbeid med bærekraft både internt og med samarbeidspartnere.

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Rogaland fylkeskommune har de siste to årene hatt mange nyansettelser i faggruppen for anskaffelser. Selv om vi har vært medlem av Etisk handel Norge i mange år, tar det tid for nyansatte å sette seg inn i de etiske prinsippene som medlemskapet innebærer. Anskaffelser skjer i samarbeid med ansatte i de forskjellige fagavdelingene i fylkeskommunen, der det er noe lavere generell kunnskap om anskaffelsesregelverket. Det er derfor behov for å jobbe med kompetansehevende tiltak både i faggruppen for anskaffelser og blant øvrige ansatte i fylkeskommunen som er involvert i anskaffelser.

I løpet av 2023 vil vi vurdere hvordan vi best kan sørge for at arbeidet med aktsomhetsvurderinger blir godt kjent i faggruppe innkjøp og i resten av organisasjonen. Vi vil se på mulighet for å etablere en arbeidsgruppe som har dette som et særlig fokusområde.

I dag er det rådgiver med samfunnsansvarsfunksjon som har hatt ansvar for oppfølging av leverandører innenfor områder som er omfattet av etisk handel. Etter hvert som vi utvikler vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger, vil det være naturlig for oss å vurdere hvordan vi skal jobbe med leverandøroppfølging videre.

1.C. Forankring: Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Fylkeskommunes visjon er Bærekraftig utvikling og sterke fellesskap i hele Rogaland. Ordet bærekraft henviser både til miljø og samfunn, i tillegg til økonomi. Utviklingsplan for Rogaland - regional planstrategi 2012-2024 legger føring for fylkeskommunens arbeid innefor disse områdene. Særlig er hensynet til miljø ivaretatt, noe vi beskriver videre i punkt 3.B.2 i denne rapporten.

Rogaland fylkeskommune ser på anskaffelser som et viktig strategisk verktøy for å nå fylkeskommunens målsetninger. Gjennom krav vi stiller i våre anskaffelser, kan vi påvirke hvordan hele regionen jobber for å ivareta mennesker, samfunn og miljø. Allerede i dag stiller vi slike krav i mange av våre anskaffelser, i tråd med vår anskaffelsesstrategi.

Vi har en egen handlingsplan som er knyttet til vår anskaffelsesstrategi. Vi vil bruke denne til å jobbe videre med å systematisere vårt arbeid på strategisk nivå. Vi ser denne i sammenheng med Etisk handel Norges handlingsplan for medlemmer i offentlig sektor.

Ressurssituasjonen er som beskrevet i punkt 1.B.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Rogaland fylkeskommune bruker etiske kontraktsvilkår fra DFØ og Etisk handel Norge i anskaffelser hvor vi vurderer risiko for negativ påvirkning på arbeidstaker- og menneskerettigheter. I 2022 gjorde vi dette i 25 anskaffelser. Disse kjennetegnes ved avtaler hvor leverandør benytter seg av underleverandører i utlandet for varer, samt av tjenstekontrakter som hvor det er stor sannsynlighet for bruk av arbeidskraft med utenlandsk opprinnelse.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Når det gjelder miljø, bruker vi miljø som kvalifikasjonskrav eller som en del av kravspesifikasjonen. Vi har hatt fokus på innfasing av nullutslippsbiler hos leverandørene. I tråd med DFØs retningslinjer, har vi også stilt krav om miljøstandarder. Så sant leverandørmarkedet har det, stiller vi krav om miljøfyrtårnsertifisering eller tilsvarende. Vi vurderer alltid om det er hensiktsmessig å bruke dette som et tildelingskriterium, men dette er krevende fordi vi opplever at markedet ikke er modent.

Når det gjelder varehandel, erfarer vi at oppfølgingsmøter med leverandører kan gi mer utfyllende opplysninger enn bruk av egenrapporteringsskjema. På denne måten har også leverandører fått anledning til å gi oss tilbakemelding om hvordan vi kan innrette våre anskaffelser for å gjøre dem mer bærekraftige. Vi har hatt 6 slike leverandørmøter for avtaler inngått i 2022.

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 Risikokartlegging

I 2022 brukte vi innkjøpsplanen til å identifisere risiko ved anskaffelser på et tidlig tidspunkt. Vi har utviklet en kontraktstrategi for anskaffelser hvor eierne av anskaffelsen skal vurdere om anskaffelsen er på DFØs liste over høyrisikoprodukter. I tråd med strategien skal videre eierne av anskaffelsen vurdere tiltak relatert til samfunnsansvar og bærekraft, klima og miljø, etisk handel og sosiale krav, arbeidslivskriminalitet, lærlinger, universell utforming, og innovasjon.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	Bygg og anlegg - tømmerarbeid
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

2

I hvilke type anskaffelser	Tjenester - Rammeavtale vask og leie av klinikktøy
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei

Anvendt som kontraktsvilkår	Ja
-----------------------------	----

3

I hvilke type anskaffelser	IKT - Rammeavtale basistjenester og utstyr
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

4

I hvilke type anskaffelser	Varer - Rammeavtale meieriprodukter
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

5

I hvilke type anskaffelser	Tjenester - Rammeavtale elektro arbeid og materiell
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

6

I hvilke type anskaffelser	Varer - Rammeavtale lærebøker og digitale læremidler
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

7

I hvilke type anskaffelser	Tjenester - Rammeavtale kantinedrift
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

8

I hvilke type anskaffelser	Varer - Rammeavtale arbeidsvarslingstjenester
Ant. leverandører på avtalen	1
Anvendt som kvalifikasjonskrav	Nei
Anvendt ved tildeling av kontrakt	Nei
Anvendt som kontraktsvilkår	Ja

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Relatert tema	Geografi
IKT og elektrikkertjenester	Arbeidstid Miljø Materialbruk	Kongo Kina Indonesia Russland Rwanda
Betongarbeid	Miljø Materialbruk	Norge Russland Sverige
Frukt og grønt i kantinetjenester	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnearbeid Helse, miljø og sikkerhet Lønn Miljø Vann	Brasil Israel Mexico

I 2022 har vi hatt fokus på avtaler som gjelder leverandører av matvarer fra risikoområder (bananer, tomater, avokado) og råvarer (jern) fra risikoområder. Vi har også fokusert på å følge opp leverandører av elektrikkertjenester, hvor det er aktuelt å følge opp både leverandørkjede for produkter som inneholder materialer fra risikoområder, samt arbeidsvilkår for ansatte.

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Avtaler som omfatter matvarer er relatert til kantinedrift. Avtalene omfatter råvarer, slik som frukt og grønnsaker. Her har flere av råvarene høy risiko for menneskerettighetsbrudd. For å følge opp dette videre har vi tatt utgangspunkt i tomater, bananer og avokado i 2022.

Import av ferske tomater skjer først og fremst fra Spania og Nederland. Produksjon i Spania preges av migrantarbeidere som har dårlige lønnsvilkår og boforhold. DFØ viser til en undersøkelse som beskriver slavelignende forhold. Det fremkommer at retten til fagorganisering ikke respekteres. Import av bananer skjer fra Latin- og Sør Amerika. Rapporter viser barnarbeid, lange arbeidsdager og mangel på kollektive rettigheter som trygd og pensjon. Sprøytemidler utgjør både en HMS- og en miljøfare ved produksjon. Avokado importeres til Norge fra Belgia og Nederland, men produseres i land med middelhavsklima. Mexico er største globale produsent. Rogaland fylkeskommune har liten kunnskap om leverandørkjeden og har derfor tatt med denne varen ved oppfølging av leverandører.

Betongarbeid inngår i mange av våre kontrakter innenfor bygg og anlegg. Disse kontraktene utgjør en vesentlig andel av vår totale innkjøpsverdi. I 2022 har vi hatt fokus på armeringsstål som brukes ved betongarbeid. I følge DFØ har metallproduksjon høy risiko for brudd på menneskerettigheter. I 2022 er det en særlig problemstilling at Russland tidligere har vært en stor leverandør av jern. Import av jern og stålprodukter fra Russland er forbudt ved forskrift om restriktive tiltak vedrørende handlinger som undergraver eller truer Ukraina. Vi følger derfor dette opp i forbindelse med en av våre anskaffelser.

IKT er avgjørende for Rogaland fylkeskommune sin administrasjon, men også til bruk i opplæring på videregående skoler. Vi har ved flere anledninger vurdert og forsøkt å redusere risikoen ved våre IKT-anskaffelser innenfor datautstyr. Elektrikertjenester er beslektet til IKT fordi vi gjennom disse tjenestene mottar elektroniske komponenter som inneholder de samme risikomaterialene som datamaskiner.

Avtaler om elektriskertjenester gjelder levering av elektroarbeid og materiell. Elektromateriell inneholder ofte kobolt og såkalt 3TG (gull, tantal, tinn og tungsten). Produksjon av disse materialene innebærer høy risiko for menneskerettighetsbrudd i følge DFØ. Det omfatter både farlige arbeidsforhold, dårlige lønnsforhold og fare for tvangs- og barnarbeid. Utvinning kan skje i områder som er væpnet konflikt. Leverandør av elektriskertjenester har forpliktet seg til å følge seriositetsregler som regulerer arbeids- og lønnsforhold for de som utfører elektrikerarbeidet etter avtalen. Det er naturlig å følge opp etterlevelsen av disse kontraktsvilkårene.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	IKT og elektrikkertjenester
Overordnet mål :	Forebygge brudd på menneskerettigheter i IKT- og elektrikertjenester som kjøpes av Rogaland fylkeskommune.
Status :	På overvåkingsstadiet.
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge tjenesteleverandør innen elektrikertjenester sin kunnskap om egen leverandørkjede. Ha dialog med tjenesteleverandør om arbeidsvilkår i tråd med Rogaland fylkeskommune sine seriøsitetsregler.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Oppfølgingssamtaler med en leverandører, planlagt oppfølgingssamtale med ytterligere en leverandør innen kort tid.

Leverandørene vi har valgt ut til oppfølging har begge jobbet med å etablere systemer for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven. Code- of conduct er utarbeidet for selskapene til bruk overfor deres leverandører. Etter oppfølgingssamtale med leverandør får vi opplyst at de bruker stor grad av egne ansatte og at fagforeningsfriheten står sterkt. Når det gjelder elektriske komponenter har leverandøren mindre kjennskap til leverandørkjeden til grossistene de bruker. De er i en tidlig fase av eget arbeid med aktsomhetsvurderinger på dette området.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Opplysninger fra aktører i markedet tilsier at ikke alle leverandører har like mange faste ansatte som den leverandøren vi hadde oppfølgingssamtale med. Det er aktuelt med fortsatt arbeid for å kartlegge lønns- og arbeidsvilkår for ansatte innen bransjen. Det vil også være aktuelt å fortsatt følge opp leverandørenes ansvar for komponentene de kjøper fra grossist.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Betongarbeid
Overordnet mål :	Forebygge brudd på menneskerettigheter i bygg og anleggstjenester som kjøpes av Rogaland fylkeskommune.
Status :	På kartleggingsstadiet.
Mål i rapporteringsåret :	Avklare opphavet til armeringsstål som brukes i avtalene, særlig med tanke på om det fortsatt kjøpes stål produsert i Russland.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Vi har bedt en leverandør gjøre rede for opphavet til stålet de bruker. Leverandører kontaktet en av sine underleverandører som henter stål fra Tyskland, Italia, Tyrkia og Norge. Den aktuelle underleverandøren har egne etiske retningslinjer og code of conduct. Vi følger leverandøren opp videre med tanke på øvrige underleverandører.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Det var viktig for oss å ha fokus på armeringsstål i 2022 på grunn av det nye forbudet om import fra Russland. For 2023 er det aktuelt å gjøre en bredere risikokartlegging av råvarer i avtaler som gjelder bygg- og anlegg.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Frukt og grønt i kantinetjenester
Overordnet mål :	Forebygge brudd på menneskerettigheter i avtaler om frukt- og grønt brukes av Rogaland fylkeskommune.
Status :	På kartleggingstadiet.
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge leverandører sin kunnskap om leverandørkjede for tomater, bananer og avokado.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Vi har bedt om skriftlig tilbakemelding fra to leverandører, og hatt oppfølgingssamtaler med to leverandører. Leverandøroppfølgingen viser at det er et stort spenn i hvordan leverandørene kan svare ut spørsmål om sin leverandørkjede for de etterspurte produktene. Alle leverandørene erkjenner at det er risiko forbundet med de aktuelle matvarene. Den største av leverandørene viser best kjennskap til egen leverandørkjede, mens de minste leverandørene i liten grad har kjennskap til opphavet de aktuelle råvarene.

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi valgte å etterspørre tomater, bananer og avokado fordi DFØ definerer dette som risikovarer. Når vi skal jobbe videre med aktsomhetsvurderinger i 2023 blir det aktuelt å utvide kartleggingen til varer som representerer en større kvantitet av leveransen vi får fra leverandørene.

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Rogaland fylkeskommune hadde miljørelaterte kontraktsvilkår i overkant av 60 av våre avtaler i 2022. I de fleste av disse var dette relatert til konkrete krav om miljøsertifisering.

Miljøkrav har vært tildelingskriterium ved flere avtalene vi inngikk i 2022. Vi har vektet på hvilke tiltak leverandør kan iverksette for å minimere klimagassutslipp ved gjennomføring av avtale, vi har vektet på andel nullutslippskjøretøy leverandøren vil benytte og vi har vektet på miljøprofil som blant annet omfatter krav til strategi for sirkulær økonomi hos leverandør. I tre av våre entreprisekontrakter har hensynet til ytre miljø vært et tildelingskriterium. Ytre miljø handler blant annet om reduksjon av lokal forurensing, massehåndtering og ivaretagelse av særegent naturmangfold.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Rogaland fylkeskommune har siden 2021 utarbeidet klimabudsjett med klimaregnskap for utslipp og klimatiltak. Budsjettet er et styringsverktøy som er en del av økonomiplanen. Klimaregnskapet gjengir utslipp fra fylkeskommunens aktiviteter, hvor kollektivtjenestene båt, ferje og buss er de største kartlagte utslippskildene. Etter dette er utslipp fra oppvarming av bygg den tredje største kilden til utslipp. Vi er i en prosess med å kartlegge utslipp fra bygg og anlegg, og fra 2022 har de fleste nye utbyggingskontrakter vilkår om rapportering av forbruk av drivstoff i prosjektene.

Klimabudsjettet omfatter primært klimatiltak som gjelder egen virksomhet. Siden fylkeskommunen utfører oppgaver på vegne av samfunnet, vil ringvirkningene av klimatiltakene være større enn det vi kan registrere som egen virksomhet. I særlig grad gjelder dette arbeid med infrastruktur som kollektivtransport og vegnett.

Fylkeskommunen jobber med en regionalplan for klimaomstilling i Rogaland som skal være ferdig i 2024. Denne skal samle mål og strategier for regionens utvikling og følge opp de nasjonale klimamålene som er i samsvar med Parisavtalen.

Våre klimatiltak er kategorisert i direkte utslipp, indirekte utslipp og andre samfunnseffekter.

Når det gjelder direkte utslipp, er mange av tiltakene relatert til elektrifisering av transportmidler. Kollektivselskapet Kolumbus har regi for anskaffelser som gjelder kollektivtransport, og det planlegges, blant annet gjennom investeringer i ladeinfrastruktur, for at kommende anbudsrunder vil resultere i batterielektrisk drift på alle nye busskontrakter og de fleste båt- og fergeruter frem mot 2030. Blant fylkeskommunens tiltak i 2022 gir overgang fra naturgass til biogass ved tre videregående skoler, og til fjernvarme ved ytterligere en skole, en positiv CO₂-reduksjon i budsjettet for 2023. Det kjøpes også inn elektriske kjøretøy til fylkeskommunens virksomhet som i stor grad erstatter fossildrevne kjøretøy. Blant tiltak hvor vi ikke har målt CO₂-reduksjon, men som likevel bidrar til reduksjon av CO₂, kan nevnes krav om klimabudsjett og klimareduserende tiltak som tildelingskriterium i anskaffelser, prosjekt om bærekraftig ressursutnyttelse av overskuddsmasser, forskningsprosjekt om gjenbruk av asfalt, krav om CEEQUAL-sertifisering, og innføring av miljøstasjoner for at flere skoler skal oppnå å bli miljøfyrtårn.

Indirekte utslipp er utslipp som oppstår utenfor det geografiske området Rogaland, men som fylkeskommunen likevel kan påvirke. Et eksempel er tiltak som bidrar til energisparing i fylkeskommunale bygg. Tiltaket med størst årlig energibesparing er etablering av solcellepaneler på én videregående skole, og gjennomføring av ENØK-tiltak på en annen. Bruk av strøm medfører ikke klimagassutslipp, men lokal strømproduksjon og strømsparing som hindrer kjøp av energi fra andre områder, kan bidra til å frigjøre strøm som kan brukes til å redusere klimagassutslipp. Tilsvarende gir energiøkonomiserende tiltak på flere av fylkeskommunens bygg samlet sett en vesentlig besparelse. Tiltak som gjenbruk av møbler, intern karbonavgift for flyreiser og flytting av dataanlegg for mer effektiv drift bidrar også til reduksjon av energibruk, men her er ikke utslippkutt beregnet.

Blant andre samfunnseffekter kan vi nevne at fylkestinget har vedtatt at alle videregående skoler skal miljøfyrtårnsertifiseres, at det jobbes med diverse holdningsskapende tiltak og at det legges til rette for at ansatte skal bruke sykkel eller kollektivtransport gjennom Hjem-Jobb-Hjem-ordningen. Fylkeskommunens sentraladministrasjon er miljøsertifisert med miljøfyrtårn.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Innkjøpsplanen er et viktig verktøy som vi bruker til å holde oversikt over fremtidige anskaffelser. Dette gir en oversikt som brukes til å planlegge anskaffelsene i god tid. På den måten forsøker vi å unngå kortsiktige løsninger og unødvendig press på leverandører. Innkjøpsplanen er også viktig for at vi skal kunne gjenkjenne i hvilke anskaffelser vi trenger å stille bærekraftige kontraktskrav, som krav til miljø, etiske krav, seriositetsregler for arbeidskraft eller universell utforming.

Vi bruker vårt konkurransegjennomføringsverktøy til å registrere bruk av bærekraftige kontraktsvilkår i våre avtaler. Denne registreringen er ikke fullkommen, og vi jobber med å utvikle måten vi kan bruke konkurransegjennomføringsverktøyet på, slik at vi kan få en mer nøyaktig oversikt over vår bruk av aktuelle kontraktskrav.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

I avtalene hvor vi har stilt miljøkrav, har vi registrert leverandører med konkrete miljøsertifiseringer i omtrent halvparten av avtalene. Som det fremkommer av punkt 3.B.1, har vi registrert at flere av våre leverandører har en form for miljøsertifisering, uten at denne er spesifisert. Som det fremkommer av punkt 3.B.3, jobber vi med å utvikle måten vi gjør denne registreringen på.

Vi stiller krav om miljøsertifiseringen der det er hensiktsmessig for å forebygge skade på miljø som følge av våre egne anskaffelser. Samtidig er vi bevisst på at det finnes en rekke forskjellige standarder, og at vi bør unngå å stille krav om en spesifikk standard dersom det kan ekskludere tilbydere som holder tilsvarende standard.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Rogaland fylkeskommune har ikke egne vilkår som gjelder fagorganisering, kollektive forhandlinger eller rett til demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon i dag. Vi har lite kompetanse på området i dag, og heller ikke verktøy for å følge opp eventuelle kontraktsvilkår.

I vårt fremtidige arbeid med aktsomhetsvurderinger, må vi legge til grunn at en stor del av våre kontrakter er inngått med leverandører som bruker arbeidstakere fra Polen og Baltikum. Dette kan grunngi at vi bør ha bedre kunnskap om fagforeningsfriheten i disse aktuelle landene. I neste rekke kommer organisasjonsfriheten i leverandørkjeden til våre vareanskaffelser, særlig innenfor IKT og matvarer som vi har pekt ut som risikoområder i 2022.

Rogaland fylkeskommune bruker fylkestingets vedtatte seriositetsbestemmelser aktivt i anskaffelser hvor det er risiko for brudd på arbeidsvilkår i bygg- og anleggsanskaffelser. Dette gjaldt 55 avtaler i 2022. Disse vilkårene tar for seg krav til lønn- og arbeidsvilkår, som rett til lønn etter tariff.

Rogaland fylkeskommune har krav om at leverandører skal være StartBANK registrert. StartBANK er en åpen informasjonsbase der alle leverandører som oppfyller objektive kriterier kan bli registrert. Dette bidrar til bruk av seriøse aktører innen bygg- og anlegg.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Rogaland fylkeskommune sine etiske retningslinjer inneholder forbud for ansatte til å ta imot gaver eller fordeler som kan påvirke, eller være egnet til å påvirke handlinger, saksforberedelser eller vedtak. Det legges også opp til at reise og kost i forbindelse med arrangementer skal dekkes av fylkeskommunen, for å sikre nøytral deltaking. Disse reglene er egnet til å hindre korrupsjon i egen organisasjon.

Det må likevel legges til grunn at risikoen for korrupsjon i norsk næringsliv vurderes som relativt lav. I tråd med metodikken i en aktsomhetsvurdering, skal vi prioritere basert på risiko. Risikoen for korrupsjon øker betydelig når vi samhandler med land utenfor Vest-Europa. Risikoen er større både i Polen og Baltikum hvor vi har leverandører som bruker arbeidstakere fra. Den er desto større som en del av leverandørkjeden for varer vi kjøper med opprinnelse utenfor Europa.

Vi vil også kartlegge hvordan vi bedre kan jobbe mot korrupsjon og bestikkelser, både ved oppfølging av våre leverandører, men også i form av å øke bevisstheten om temaet i egen organisasjon.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Som en regional politisk organisasjon, har Rogaland fylkeskommune en unik mulighet til å påvirke arbeidet med mennesker, samfunn og miljø i vårt nærområde. Slik vi har gjort rede for i punkt 1.C.1, er dette en viktig del av vår visjon og våre planer. Vi samarbeider både med næringslivet og med øvrige forvaltningsorgan i vår region, blant annet gjennom forum som Klimatilpasningsforum Rogaland.

Vår påvirkningsmulighet er heller ikke begrenset til regionalt nivå. Vi deltar i The North Sea Commission som er en del av Conference of Peripheral Maritime Regions. Her inngår vi i et internasjonalt samarbeid blant kystregioner med bærekraft, klimanøytralitet og utvikling. Vi deltar også i EU-nettverket for klimatilpasning hvor vi samarbeider med 150 europeiske regioner og lokalsamfunn om konkrete løsninger for et klimatilpasset samfunn.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A. Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis.

Ansvar for å overvåke effekten av tiltak relatert til risiko i anskaffelsesprosesser ligger til faggruppe innkjøp. Fagleder for innkjøp har det overordnede ansvaret, mens rådgiver med samfunnsansvarsfunksjon jobber med å etablere og videreutvikle prosesser for overvåking. Overvåking skjer i dag gjennom bruk av innkjøpsplan, registrering i kontraktsadministrasjonsverktøy og dokumentasjon innhentet i forbindelse med leverandøroppfølging. Erfaringsutveksling i faggruppemøter for faggruppe innkjøp spiller en viktig rolle i dette arbeidet, hvor innkjøpsrådgivere tar med seg erfaringer fra anskaffelsene hvor de har bistått.

Rogaland fylkeskommune ser behovet for å utvikle prosessene for overvåking videre. Vi har behov for å innlemme erfaringer fra våre forskjellige fagavdelinger om risikoforhold de avdekker i forbindelse med avtalene vi inngår.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Vi har fulgt opp 9 av de 25 leverandørene som i 2022 har inngått avtale som omfatter etiske kontraktsvilkår. Oppfølgingen av disse har skjedd i kombinasjon av oppfølgingsmøter med skriftlig tilbakemelding for seks leverandører, og bruk av egenrapporteringsskjema fra tre av leverandørene.

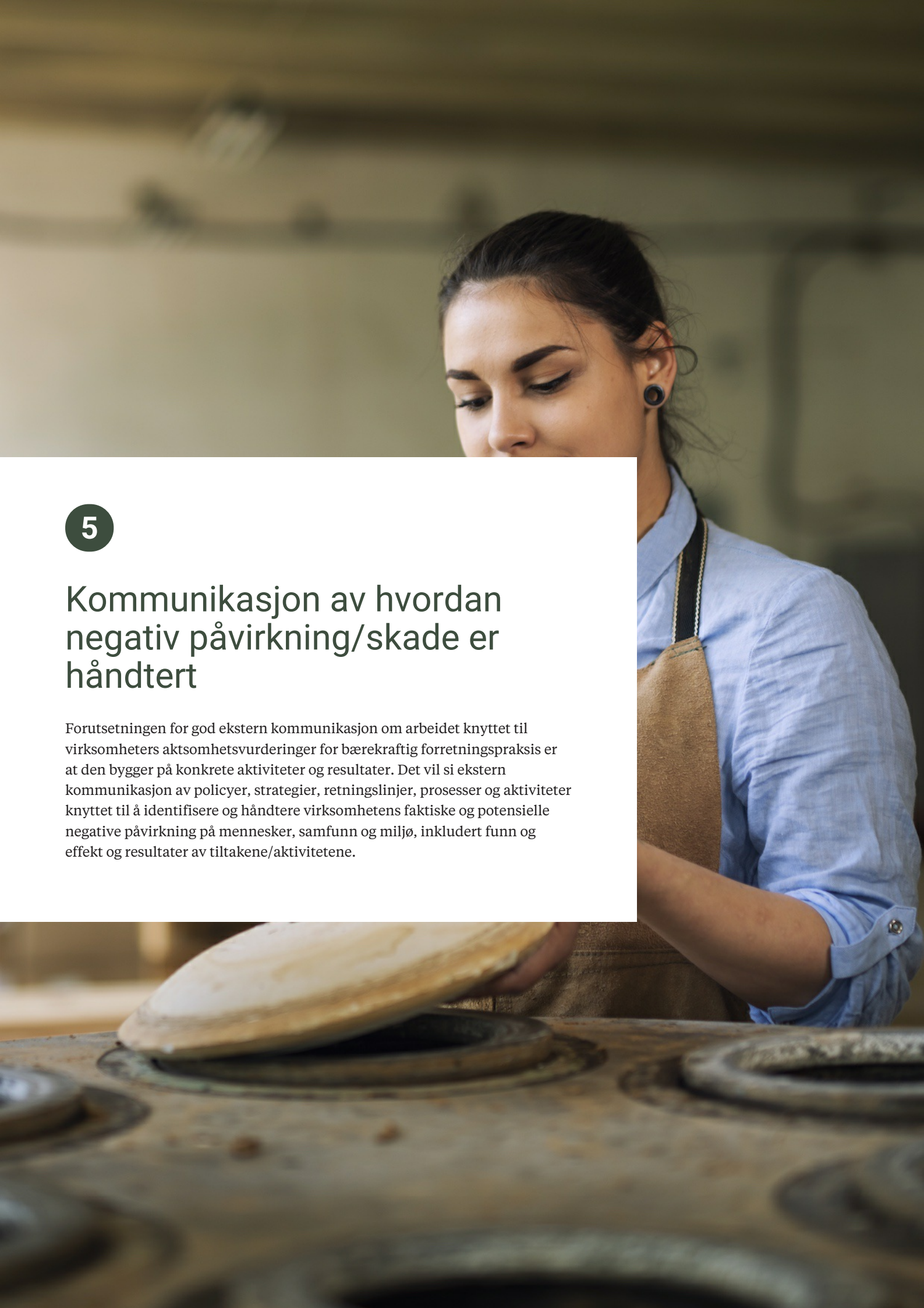
Rogaland fylkeskommune har gjennomført to fullstendige lønns- og arbeidsvilkårskontroller for å avdekke arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Rogaland fylkeskommune samarbeider med Stavanger kommune, Sandnes kommune og Fair Play Bygg Rogaland for å kontrollere at seriøsitetsbestemmelsene vi har i kontrakter overholdes. I tillegg kommer HMS-kontroller for både bygg og anlegg, og samferdsel. HMS-kontroller er mindre omfattende, men også egnet til å gi indikasjon på useriøse aktører.

4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden?
Faktiske negative konsekvenser for mennesker og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

1

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	En leverandør mangler policy og rutiner for aktsomhetsvurderinger, selv om den har akseptert etiske kontraktsvilkår hvor dette er et krav. Leverandør tilkjenner lav kunnskap om egen leverandørkjede.
Hvor i leverandørkjeden?	Leverandør
Tiltak iverksatt for å rette avvik	Vi vil etterkontrollere at leverandøren har fått dette på plass.
Status	Pågående

Vi jobber med de aktuelle leverandørene for at de skal få på plass arbeid med aktsomhetsvurderinger i sin virksomhet.

A woman with dark hair tied back, wearing a light blue button-down shirt and a brown leather apron, is focused on her work. She is looking down at a large, round, metal lid that she is holding over a large, dark metal pot. The background is a blurred kitchen setting with various metal surfaces and equipment. The lighting is warm and natural, highlighting the textures of the clothing and the metal.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A. Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Rogaland fylkeskommune har brukt nyhetssaker på våre nettsider til å informere om vårt arbeid med etisk handel, men vi har ikke hatt eksterne nyhetssaker om temaet i 2022. Vårt arbeid med bærekraft er godt dokumentert under temaet Natur, klima og miljø på nettsidene våre.

Rogaland fylkeskommune sin økonomiplan 2023-2026 er kunngjort sammen med vårt årsbudsjett 2023. I dette inngår klimabudsjett som viser hvordan vi kartlegger klimaavtrykk og vårt arbeid med å redusere dette. I klimabudsjettet gir vi flere eksempler på hvordan vi bruker miljøkrav i anskaffelser til å fremme klimavennlige innkjøp. Økonomiplan og årsbudsjett er tilgjengelig på nettsidene våre.

Regional utviklingsplan viser til at klimaomstilling bør være et prinsipp i kommunenes og fylkeskommunens innkjøpsstrategi. I dokumentet Bærekraftig utvikling i Rogaland - utfordringer og muligheter, som inngikk i arbeidet med regionalplanen, er anskaffelser og innkjøp knyttet til det offentliges muligheter til å redusere klimagassutslipp og bidra til gjenvinning. Rogaland fylkeskommune sine plandokumenter finnes under temaet Planlegging på nettsidene våre.

Vi jobber med å publisere et eget område om samfunnsansvar og bærekraftige anskaffelser, slik det fremkommer av våre målsetninger for 2023.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø

Rogaland fylkeskommune har ingen overordnet strategi eller policy for gjenoppretting av negative konsekvenser. Vanlige avtalerettslige klausuler om sanksjoner vil regulere forhold som vår rett til retting, stans, bytte av leverandør eller heving av kontrakt. Både etiske kontraktsvilkår og seriøsitetsregler for byggeprosjekter kan følges opp kontraktsrettslig, der de inngår i våre avtaler.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Vi har ikke avdekket forhold som krever gjenoppretting.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Seriøsitetsreglene våre stiller krav til arbeidsvilkår for ansatte hos leverandører i våre byggeprosjekter. Siden byggeprosjektene utgjør en stor andel av vår innkjøpsverdi, er dette et tiltak som treffer mange av arbeiderne som er en del av vår leverandørkjede.

I entreprisekontrakter hvor ytre miljø er et tildelingskriterium, skrives det en ytre miljøplan hvor det utarbeides en risikomatrix for skader på miljø. Risikomatriksen inneholder avbøtende tiltak som gjelder dersom miljøkrav overskrides.

Kontaktinformasjon:

Rogaland fylkeskommune

Kjetil Nes

kjetil.nes@rogfk.no